

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10456553>

Roziqov Bexzod Baxrom o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyoti universiteti mustaqil izlanuvchisi.

O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi bosh iqtisodchisi.

Annotatsiya. *Ushbu maqolada tijorat banklari va moliyaviy xizmatlarni rivojlantirish yo'llari borasida fikr va mulohazalar keltirilgan.*

Kalit so'zlar. *Bank, zamonaviy, innovatsion, modernizatsiya, strategiya, resurs, mijoz, moliya.*

Абстрактный. *В данной статье представлены мысли и мнения о путях развития коммерческих банков и финансовых услуг.*

Ключевые слова. *Банк, современный, инновационный, модернизация, стратегия, ресурс, клиент, финансы.*

Abstract. *This article presents thoughts and opinions on the way forward for commercial banking and financial services.*

Key words. *Bank, modern, innovative, modernization, strategy, resource, client, finance.*

Bugungi kunda bank tizimini rivojlantirishda banklarning texnik va texnologik rivojlanganligi alohida ahamiyat kasb etadi. Bu jarayonda zamonaviy innovatsion xizmatlar ko'rsatishni qat'iy yo'lga qo'yish, bank majburiyatini kafolatlash orqali unga aholi omonatlarini keng jalb etish tizim oldida turgan asosiy vazifalardan biridir.

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash va liberallashtirish sharoitida moliya bozorining funksiyalarini takomillashtirish, uning asosiy ishtirokchisi bo'lgan bank tizimini muqobil ishlash strategiyasini ishlab chiqish muhim vazifalardan biridir. Bunda tijorat banklarining innovatsion moliyaviy xizmat turlarini mijozlarga taqdim etishi, ularning ommabopligini ta'minlashi asosiy vazifalardan biri hisoblanadi.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida Yaratilgan resurslar tijorat banklarning iqtisodiy faoliyati ni oqilona amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega. Resurs bazasini shakllantirishda yangi mijozlarni jalb qilish resurs bazasining tarkibiy qismini tashkil etadi.

Xizmatlar sohasining rivojlanishi hozirgi zamon iqtisodiyotida muhim ahamiyat kasb etadi. Iqtisodiyotda xizmatlar o'sishining asosiy omillarini ilmiy bilimlar, nomoddiy shakldagi to'plamlar, axborot texnologiyalari va tadbirkorlik faoliyati integratsiyasi kabi omillar tashkil etadi. Iqtisodiyotning ushbu sektori turli xil faoliyat turlarini o'z ichiga olib, ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga yordam beradi. Ushbu faoliyatning yakuniy natijasi tayyor mahsulot emas, balki ko'rsatilgan xizmatlardir. Xizmatlar nafaqat korxonalariga, balki jismoniy shaxslar - yakuniy iste'molchilarga ham ko'rsatilishi mumkin.

Xorijiy va mahalliy ekspertlarning qayd etishicha, so'nggi yillar davomida respublikada asosiy tamoyil ixtisoslashuvdan uzoqlashish va bank faoliyatida universallashtirishni chuqurlashtirish kuzatilmoqda. Bu esa bank operatsiyalari mazmuni va kredit munosabatlari mohiyatini oldindan belgilab beradi. Ushbu yillarda aholi va tadbirkorlik sub'ektlari uchun bank chakana mahsulotlarini rivojlantirish bank faoliyatining muhim yo'nalishiga aylandi. Mazkur yo'nalishda banklar o'z faoliyatini dunyoviy amaliyotning "oltin" printsiptan kelib chiqqan holda olib bordilar. Ya'ni, aholiga ko'rsatiladigan xizmatlarning jozibadorligi tadbirkorlarning kreditlardan foydalanish keng imkoniyati bilan mutanosib holda rivojlantirildi. Davom ettirilgan islohotlar bank faoliyatini aholining turmush darajasini oshirishda muhim ahamiyat kasb etuvchi, ilgari qabul qilingan "Iste'mol krediti to'g'risida"gi va "Ipoteka to'g'risida"gi qonunlar doirasidagi faolligini yanada kuchaytirdi. O'zbekiston tijorat banklari respublikamizdagi va jahon bank hamjamiyatidagi yangi voqelikka javoban o'zlari taklif etayotgan xizmatlari to'plamini kengaytirdi, bozorga yangi bank mahsulotlarini chiqardi va ayni paytda moliya institutlari faoliyatining xalqaro standartlarini faol joriy etishga kirishdi.

Tijorat banklarda moliyaviy xizmatlarni rivojlantirishning bir nechta yo'llari mavjud:

1. Texnologik rivojlanish: Banklar, texnologik imkoniyatlardan foydalanib, mobil ilovalar, internet banking va mobil bankingning keng qamrovli xizmatlarini taklif qilish orqali moliyaviy xizmatlarni rivojlantirishadi. Bu usul orqali mijozlar oson va tezlik bilan pul o'tkazish, hisobvaraqqi boshqarish va boshqa moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirishlari mumkin bo'ladi.

2. Holat ma'lumotlarini tahlil qilish: Banklar, ma'lumotlarni tahlil qilib, mijozlar tomonidan qo'llanilgan xizmatlarni tushunish va personalizatsiya qilish imkonini yaratishadi. Bu usul banklar uchun mijozlarning talablari va ehtiyojlari haqida ko'proq ma'lumot olish va ularga eng mos xizmatlarni taklif qilishga imkon beradi.

3. Mijozlar bilan aloqalar to'g'risida yaxshi tizim yaratish: Banklar, mijozlar bilan tez aloqada bo'lish va ularning talablari va muammo-lariga tez va samimiy javob berish uchun yaxshi tizimlar yaratishadi. Mijozlarga call center, onlayn chaqiruv va interaktiv chat imkoniyatlari taklif qilish orqali ularning savollarini yoki muammo-larini hal qilishda yordam berishadi.

4. Xavfsizlikni ta'minlash: Banklar, moliyaviy xizmatlarni to'g'ridan-to'g'ri yetkazish va mijozlarning xavfsizlikini ta'minlashga katta e'tibor qaratishadi. Bu uchun shaffoflik sohasidagi texnologiyalardan, autentifikatsiya usullaridan (masalan, biometrik identifikatsiya) va subhideler bilan xavfsizlikni ta'minlashdan foydalaniladi.

5. Eksport-import operatsiyalarning unifikatsiyalash: Banklar, eksport-import operatsiyalarning murakkab xayotdan oqilona, avtomatik va ishonchli bo'lishini tashkil qilish uchun operatsiya jarayoni bo'yicha avtomatizatsiya va tarqatishni qo'llashadi. Bunday unifikatsiyalash, tovarlarni qabul qilish, chegirmalar va to'lov amaliyotlari, hisobotlar va boshqa operatsiyalarni samarali bajarishga imkon beradi.

Bu yo'llar banklarning moliyaviy xizmatlarni rivojlantirishda amalga oshirilgan o'zgarishlardan faqat bir nechta misollar vaqtincha. Aslida banklar moliyaviy xizmatlarni rivojlantirish uchun har doim yangiliklarga ega bo'lish va mijozlarining talablari va kushoidlariga qarab amal qilishlari kerak.

Tijorat banklarining maqbul hamda foydali mahsulot va xizmatlarini tanlash bo'yicha oqilona qarorlar qabul qilish imkoniyatlarini yaratish maqsadida moliyaviy xizmatlar iste'molchilari uchun Bankxizmatlari.uz axborot portali ishga tushirildi.

Axborot portali foydalanuvchilarga tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslar uchun taklif etilayotgan moliyaviy xizmatlar (kreditlar, depozitlar, valyuta ayirboshlash, xalqaro pul o'tkazmalari va boshqa xizmatlar)ni taqqoslash imkoniyatini beradi.

Bank tizimini isloh qilishga qaratilgan ishlar davom ettirildi. Uning asosiy yo'nalishlari sifatida banklar boshqaruvida aksiyadorlarning rolini oshirish orqali korporativ boshqaruv tizimini mustahkamlash, banklar moliyaviy barqarorligini ularning aktivlari, jumladan, valyuta aktivlari sifatini yaxshilash evaziga kuchaytirish, bank ishini yanada takomillashtirish va banklar tomonidan ko'rsatiladigan xizmat turlarini tobora kengaytirish, tijorat banklarining investitsion jarayonlardagi rolini oshirish va mulkchilikning barcha shaklidagi tadbirkorlik tuzilmalarining kredit resurslaridan (jumladan, xalqaro moliyaviy tashkilotlarning liniyalari bo'yicha ham) foydalanish mexanizmi takomillashtirilganini qayd etish joiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Aliqoriyev O. Tijorat banklarida xizmat turlarini rivojlantirish yo'llari. T, 2012. - 192 b.
2. Rouz P.S. Bankovskiy menejment.- M.: Delo, 1997. – S. 5-6
3. Abdullaeva Sh. Z. Bank risklari va kreditlash. –T.: Moliya, 2002.
4. Abdullaev g'., Karimov F. Kichik biznes va tadbirkorlik asoslari. 100 savoljavob. (1-qism). – T.: Mehnat, 2000.
5. Bocharev V. V., Popova R. G. Finansovo-kreditniy mexanizm regulirovaniya